

دستور العمل
برنامه‌های ۱۰ گانه درون‌سازمانی
ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در دستگاه‌های
اجرایی ابلاغی وزارت کشور

ستاد مرکزی صیانت از حریم امنیت عمومی و حقوق شهروندی وزارت کشور، دستورالعمل برنامه‌های ۱۰ گانه درون سازمانی ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در دستگاه‌های اجرایی (ویژه مدیران، کارکنان و مراجعین) را ابلاغ کرد.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور

تاریخ: ۹۴/۲/۵
شماره: ۱۱۹۵۹

سلام علیکم

با احترام، به استناد مصوبات شصت و چهارمین نشست شورای اجتماعی کشور به شماره ۲۷۱۴۹ مورخ ۹۳/۳/۱۱ و نهمین نشست رؤسا و دبیران ستاد صیانت از حریم امنیت عمومی و حقوق شهروندان دستگاه‌های اجرایی و استان‌های سراسر کشور به شماره ۷۶۳۲۸ مورخ ۹۳/۶/۲۳ و نیز ابلاغیه وزارت کشور به کلیه استانداری‌های کشور و دستگاه‌های اجرایی به شماره ۱/۸/۱۲۵۹۵۲ مورخ ۹۲/۱/۱۱ به پیوست برنامه‌های ۱۰ گانه درون سازمانی ترویج و گسترش فرهنگ عفاف و حجاب ویژه کارکنان، خانواده‌ی آنان و مراجعین و نیز برنامه ۹ گانه صیانت از حقوق شهروندی دستگاه‌های اجرایی و استان‌ها که پس از دریافت و بررسی نظرات اصلاحی و پیشنهادات دستگاه‌های اجرایی و استانداری‌ها، بازبینی شده، ارسال می‌گردد.

با عنایت به ضرورت حرکت منسجم، متوازن و اثربخش پیرامون موضوع مذکور لفاً دستورات لازم برای پیش بینی مقدمات و اجرای فزاینده و نظاره‌مند برنامه‌ها، مسئولین ستاد صیانت دستگاه متبوع به ویژه جانشین و دبیران عفاف و حجاب و حقوق شهروندی و سایر مدیران ذیربط با رعایت ملاحظات به شرح زیر صادر فرمایند:

- ۱- ابلاغ دستورالعمل پیوست به مراکز و سازمان‌های تحت امر، ادارات کل استانی و شهرستانی و مؤسسات آقماری
- ۲- برگزاری مرتب و منظم جلسه ستاد صیانت استان و دستگاه حناقل ۴ جلسه در سال
- ۳- استفاده از روش‌ها و ابزارهای نوین در اجرای برنامه‌ها متناسب با گروه‌های مخاطب و ماهیت سازمان
- ۴- آمادگی برای انجام نظارت‌های ستادی، بر کیفیت و روند اجرای برنامه‌ها و پاسخگویی به بازرسی ستاد مرکزی صیانت مطابق جدول زمانبندی
- ۵- نظارت و ارزیابی از حسن اجرای برنامه‌ها در رده‌های تحت امر توسط ستاد صیانت دستگاه متبوع
- ۶- پیش بینی اعتبارات اجرای برنامه‌ها از برنامه‌های سالانه و تامین هزینه‌های اجرایی از محل اعتبارات فرهنگی و آموزشی، جاری و نیز سایر منابع
- ۷- ارسال گزارش عملکرد تحلیلی و مقایسه‌ای به صورت شش ماهه و سالانه به دبیرخانه ستاد مرکزی صیانت
- ۸- توجه مدیران ارشد و بسیج منابع و توانمندیها برای تمهیل و حمایت مؤثر از اجرای مطلوب برنامه‌ها
- ۹- اطلاع رسانی و تبلیغات متناسب با فضای عمرمی و اقتضات ویژه هر سازمان

سیدالرضا رحمانی **فصلنامه**
وزیر کشور و رئیس ستاد مرکزی
صیانت از حریم امنیت عمومی و حقوق شهروندان

۹۴

۹۴

دستورالعمل برنامه‌های ۱۰ گانه ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در دستگاه‌های اجرایی و استان‌های سراسر کشور (ویژه کارکنان، خانواده‌ها و مراجعین)

کلیات

برنامه‌های درون‌سازمانی ترویج عفاف و حجاب مجموعه‌ای از برنامه‌ها و اقدامات است که تمامی وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، ادارات و نهادها برای ترویج، تبلیغ، معرفت‌افزایی و نهادینه‌سازی فرهنگ اصل و متعالی ایرانی و اسلامی در حوزه‌ی حجاب و عفاف، نسبت به تحقق آن برنامه‌ریزی و اقدام می‌کنند.

همه دستگاه‌های ذی‌ربط در تهیه، اصلاح و تکمیل این مجموعه مشارکت کرده و خود را ملزم به رعایت مفاد آن می‌دانند. اصول حاکم بر کلیت برنامه‌های این دستورالعمل که تحقق اهداف موردنظر منوط به رعایت و التزام به آن‌هاست به شرح زیر می‌باشد.

۱. اطلاع‌رسانی و تبلیغات، متناسب با فضای عمومی و اقتضائات ویژه هر دستگاه.
۲. الزام بر استفاده از تجربیات موفق و استقبال از ابتکار، خلاقیت و نوآوری برای افزایش کارآمدی و روزآمد ساختن شیوه‌های اجرایی کردن این دستورالعمل.
۳. تعیین ردیف و تخصیص بودجه و اعتبارات لازم و کافی برای پیگیری و اجرای برنامه‌ها
۴. تأکید بر اطلاع، اشراف و حمایت بالاترین سطح مدیریتی هر دستگاه از این دستورالعمل و لزوم ورود و حضور سایر سطوح مدیریتی برای تحقق آن.
۵. تأکید و توصیه به مطابقت کامل هر نوع تدبیر، برنامه و اقدام با مفاد و چارچوب‌های این دستورالعمل و پرهیز از رویکردها و اقدامات سلیقه‌ای و شخصی
۶. تبیین علمی «برتر و کامل بودن چادر به‌عنوان حجاب» و ویژگی‌های شغلی و حرفه‌ای مخاطب و اقتضائات سازمانی در تبلیغ و ترویج «چادر به‌عنوان حجاب برتر»
۷. برنامه‌ریزی و اقدام به‌منظور ارتقای موضوع عفاف و حجاب از سطح موضوعی با طبقه‌بندی اداری و تکلیفی ظاهری به تراز باوری عمیق و انتخابی آگاهانه

۸. تأکید و توجه توأمان به تعمیم موضوع عفاف و حجاب به زنان/مردان
۹. اعمال دقت در اجرا و اظهار علنی حساسیت توسط مدیران نسبت به مواجهه و استفاده‌ی ابزاری و ناقض اهداف این دستورالعمل
۱۰. استفاده علمی و متناسب با اقتضائات سازمانی، از آیات و روایات، مضامین دینی و معنوی، فرمایشات، رهنمودها و توصیه‌های امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری، در برنامه‌های آموزشی، ترویجی و تبلیغی
۱۱. ترجیح و تقدم بخشیدن به مواجهه ملایم، مبتنی بر حسن خلق و معطوف به جذب حداکثری و احاله‌ی برخوردهای انضباطی به آخرین مرحله از مراحل تصمیم‌گیری
۱۲. تأکید بر جذب مشارکت همدلانه‌ی کارکنان هر دستگاه در اجرای برنامه‌ها
۱۳. توجه و تأکید بر اهمیت واگذاری هرگونه مسئولیت، در هر سطحی، به افرادی دارای حسن سابقه، واجد محبوبیت و آشنا و عامل به اصول اخلاقی و رفتار متعادل انسانی
۱۴. استفاده از اعتبار جاری در تهیه لباس متحدالشکل با همکاری کارگروه مد و لباس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی متناسب با شئونات اسلامی

برنامه اول: پایش و بررسی وضعیت عفاف و حجاب

اقدامات:

۱. برگزاری منظم جلسه کمیته عفاف و حجاب و گروه‌های تخصصی در امور هنری، تبلیغی، آموزشی، پژوهشی، نظارتی و ...
۲. پایش و بررسی وضع موجود عفاف و حجاب در دستگاه و اتخاذ راه‌کارهای بهبود آن
۳. ارائه گزارشات فصلی یا موردی با مسئولین عالی درخصوص آخرین وضعیت عفاف و حجاب در سازمان
۴. تنظیم صورت‌جلسه و تهیه گزارش برای رؤیت دبیر ستاد صیانت دستگاه یا استان
۵. پیگیری مصوبات و ارائه گزارش در نشست ستاد، صیانت دستگاه با استان

برنامه دوم: تدوین و ترویج منشور عفاف و حجاب

اقدامات:

۱. تعیین حدود پوشش کارکنان زن برابر دستورالعمل‌های مربوطه شامل: چادر یا مانتوی غیرچسبان با آستین بلند تا زیر زانو و بدون علائم، شلوار پارچه‌ای، مقنعه بلند (به طوری که تمام سر، موها و نواحی گردن پوشیده شود) بارنگ‌های متعارف بدون زینت و زیورآلات و عدم استفاده از هرگونه لوازم آرایشی
۲. تعیین حدود پوشش کارکنان مرد شامل: رعایت آراستگی و متانت ظاهری، اجتناب از پوشیدن تی‌شرت، پیراهن تنگ با آستین کوتاه و شلوار تنگ یا جین و نیز پوشیدن لباس‌های دارای نشانه‌های غربی یا زیورآلات غیرمتعارف و کمربندهای پهن با سگک غیرمتعارف و پیرایش نامناسب موی سروصورت
۳. ایجاد فضای امن و آرام با اتخاذ تدبیر مناسب برای جداسازی محیط بانوان از جمله: محل کار، سرویس ایاب و ذهاب و غذاخوری، در راستای کاهش اختلاط و سالم‌سازی روابط بین کارکنان زن و مرد به استناد مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی
۴. خودداری از به‌کارگیری بانوان در پست و محل‌های سازمانی پرازدحام ویژه آقایان و حتی‌المقدور در نوبت کاری شبانه
۵. ترجیحاً به‌کارگیری منشی و یا مسئول دفتر مرد برای مدیران و زن برای مدیران خانم
۶. تدوین منشور عفاف و حجاب سازمان مبتنی بر شریعت اسلام، رهنمودهای امام (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، قوانین و مقررات جاری و ماهیت سازمان
۷. اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی کارکنان و مراجعین نسبت به مؤلفه‌ها، شاخص‌ها و معیارهای منشور عفاف و حجاب.
۸. فرهنگ‌سازی منشور عفاف و حجاب در سازمان مبتنی بر قوانین و مقررات، جاری کشور و ماهیت سازمانی
۹. تهیه دستورالعمل و پیوست فرهنگی برای رعایت شئون اسلامی و ترویج عفاف و حجاب در برپایی جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها، همایش‌ها، اماکن تفریحی، شهرک‌های سازمانی، فروشگاه‌های تابعه و نحوه حضور کارکنان در اجلاس‌ها و سفرهای بین‌المللی

برنامه سوم: آموزش و اقناع سازی

تبصره (۱): اجرای ۶ جلسه ۲ ساعته برنامه‌های آموزشی و تربیتی در سال برای حداقل ۵۰ درصد کارکنان و مدیران و ۲۵

درصد خانواده‌ها متناسب با امکانات و مقدرات سازمانی

تبصره (۲): اجرای حداقل یک همایش یا گردهمایی با عناوین زیر در سال:

- همایش کارکنان (زن و مرد)
- همایش ویژه بانوان (کارکنان زن و همسران کارکنان مرد)
- همایش ویژه آقایان (کارکنان مرد و همسران کارکنان زن)
- همایش ویژه دانشجویان (فرزندان دانشجوی کارکنان)
- گردهمایی ویژه فرزندان دبیرستانی کارکنان
- گردهمایی ویژه فرزندان دبستانی و کودک کارکنان
- گردهمایی خانواده محور شامل همه اعضای خانواده کارکنان

تبصره (۳): خودداری از برگزاری کارگاه‌های آموزشی، گردهمایی‌ها و همایش‌های بر ازدحام، شلوغ، غیرقابل کنترل و فاقد

اثربخشی

اقدامات:

۱. برگزاری همایش‌ها و کارگاه‌های آموزشی و جلسات هم‌اندیشی با رویکرد عفاف و حجاب برای کارکنان

و خانواده‌های آنان

۲. استفاده روش‌های نو و ابتکاری پر محتوی و بانشاط در برگزاری همایش‌ها و نشست‌های آموزشی با

رویکرد عفاف و حجاب

۳. استفاده از فرصت مناسبت‌ها، اوقات فراغت تابستان و سایر تعطیلات (در قالب دوره‌ی یک‌روزه)

حتی‌المقدور به تفکیک برنامه‌های مذکور در تبصره (۲)

۴. استفاده از اساتید و شخصیت‌های مجرب، فاضل و خوش‌بین حوزوی و دانشگاهی مورد تأیید

دستگاه‌های ذی‌ربط و پاسخ به سؤالات و شبهات مربوط به عفاف و حجاب

۵. معرفی الگوی جامع و مناسب عفاف و حجاب و پوشش اسلامی و ایجاد زمینه‌های دسترسی به آن

۶. حضور مدیران عالی و خانواده‌ی آنان با رعایت آداب و ظواهر دینی در همایش‌های خانوادگی و تأکید بر الگو بودن آن برای دیگران

۷. الزام به حضور کارکنان در برنامه‌های آموزشی و احتساب آن در آموزش‌های حین خدمت و دوره‌های مصوب سازمان

۸. حتی‌المقدور تهیه و توزیع ویژه‌نامه‌های علمی آموزشی برای تبیین و تشریح اهمیت و ضرورت عفاف و حجاب در جامعه

برنامه چهارم: خدمات فرهنگی و هنری و تبلیغی عفاف و حجاب

تبصره (۱): فعالیت‌های فرهنگی، هنری و تبلیغی شامل: اجرای مسابقات، تئاتر، نمایش فیلم، برگزاری نمایشگاه، اردوهای فرهنگی، زیارتی و سیاحتی و عرضه بسته‌های فرهنگی

تبصره (۲): اجرای ۴ عنوان از برنامه‌های فوق در طول سال برای حداقل ۵۰٪ کارکنان و خانواده آنان و نیز اعزام ۱۰ درصد آنان به اردوی متناسب با امکانات و توانمندی‌های سازمان

اقدامات:

۱. اجرای برنامه‌های فرهنگی، هنری و تبلیغی ویژه بانوان شاغل و خانواده‌های کارکنان و مراجعین با موضوع عفاف و حجاب

۲. ارائه تسهیلات مناسب برای بهره‌مندی کارکنان و خانواده‌های آنان از پوشش (مد و لباس) اسلامی و متناسب با الگوهای مطلوب اسلامی - ایرانی با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط

۳. عرضه بسته‌های فرهنگی با تخفیف ویژه همراه با برگزاری مسابقات فرهنگی در نمایشگاه‌ها، مراسم و مناسبت‌ها

۴. دعوت از بانوان محجبه و موفق در عرصه‌های اجتماعی فرهنگی، هنری و کارآفرین باهدف الگوسازی برای ترویج عفاف و حجاب

۵. ارسال پیامک در مناسبت‌های خاص، تبریک تولد، ازدواج، ارتقای تحصیلی و ... به کارکنان همراه با پیام اخلاقی با موضوع خانواده و عفاف و حجاب
۶. غنی‌سازی اوقات فراغت خانواده‌های کارکنان و تقدیر از خانواده‌های موفق با رویکرد عفاف و حجاب نظیر اردوهای زیارتی و سیاحتی
۷. استفاده از فرصت مراسم و مناسبت‌های مذهبی و ملی برای ترویج عفاف و حجاب و تجلیل از خانواده‌های شهدا و ایثارگران
۸. اجرای برنامه‌های فرهنگی و آموزشی در اردوها و ایجاد فضای معنوی مناسب برای گسترش فرهنگ عفاف و حجاب
۹. ترغیب و اعزام کارکنان و خانواده آنان به اردوهای راهیان نور با تأکید بر استفاده از راویان رزمنده و مجرب دفاع مقدس و ارائه هدایای فرهنگی با مضامین خاطرات و منتخب وصیت‌نامه‌های شهدا در خصوص رعایت عفاف و حجاب
۱۰. تأمین شرایط و زمینه‌های مناسب ورزشی، تفریحات مفرح، سالم، هیجان‌آور و بانشاط برای خانم‌های شاغل و خانواده‌های کارکنان متناسب با مقدرات و شرایط سازمان

برنامه پنجم: خدمات مشاوره‌ای

تبصره: پیش‌بینی نیم ساعت مشاوره در ماه برای حداقل ۵ درصد از کارکنان و خانواده‌ها

اقدامات:

۱. دعوت از مشاورین متأهل، مجرب و آشنا به آموزه‌های دینی
۲. انتخاب مکانی مناسب و در دسترس برای ارائه خدمات مشاوره‌ای به کارکنان و خانواده‌های آنان
۳. ارائه مشاوره‌های اعتقادی، اخلاقی و خانوادگی با رویکرد استحکام بنیان خانواده و ترویج عفاف و حجاب مبتنی بر آموزه‌های اسلامی
۴. استفاده از فرصت محافل و اردوهای خانوادگی برای مشاوره
۵. اطلاع‌رسانی و بهره‌گیری از فرصت و ظرفیت‌های فضای مجازی در امر مشاوره

برنامه ششم: فضا سازی و تبلیغات محیطی

اقدامات:

۱. فضا سازی و تبلیغات محیطی با استفاده از شیوه‌های اثربخش و ابزارهای نوین تبلیغی و رسانه‌ای
۲. تهیه و نصب تابلوها، نمادها و.. به صورت هنرمندانه، اثربخش، غیرمستقیم، کوتاه، جذاب و برگرفته از آموزه‌های دینی و رهنمودهای امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) متناسب با محیط و ماهیت سازمانی برای ترویج فرهنگ عفاف و حجاب
۳. بروزرسانی و تغییر نوبه‌ای تابلوها و تعویض نمادها و ... حداقل ۴ مرحله در طی سال
۴. انجام تبلیغات محیطی در مسیرهای پر رفت‌وآمد، ورودی‌ها و سالن‌های انتظار

برنامه هفتم: حمایت از آثار و تولیدات فرهنگی و هنری عفاف و حجاب

اقدامات:

۱. حمایت از آثار علمی، هنری و فرهنگی با موضوع عفاف و حجاب در بخش: فیلم، انیمیشن، تئاتر، برنامه مستند، نشریه و کتاب، پژوهش، فضای مجازی، سرود، نقاشی، کاریکاتور و ... (حداقل دو اثر)
۲. استفاده از ظرفیت‌های علمی و فرهنگی دستگاه مربوطه، متناسب با نیازهای سازمانی و یا از طریق مؤسسات تخصصی مردم‌نهاد
۳. استفاده از هنرمندان و نویسندگان متعهد و متخصصین فعال در عرصه عفاف و حجاب و نیز دستگاه‌های فرهنگی از قبیل، سازمان صداوسیما، وزارت فرهنگ و ارشاد، وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری، وزارت آموزش و پرورش، سازمان تبلیغات اسلامی، سازمان بسیج مستضعفین، سازمان اوقاف و ... در تأمین و تولیدات فرهنگی و هنری عفاف و حجاب
۴. تأکید به اثربخشی و جذابیت آثار علمی و فرهنگی، فیلم‌های کوتاه، بلوتوث، پیامک، با سوزن‌های خانواده موفق، دختر نمونه، زنان الگو و ...
۵. انجام پژوهش‌های کاربردی و بررسی علل و عوامل بد پوششی کارکنان و خانواده‌ها همراه با راه کارهای مؤثر در رفع آن‌ها
۶. ایجاد زمینه اجرای برنامه‌های فرهنگی و هنری در سازمان با موضوع عفاف و حجاب

برنامه هشتم: تشویق و ترغیب

اقدامات:

۱. اعمال تشویقات سازمانی برای کارکنان محجبه و فعال در امور ترویج و گسترش فرهنگ عفاف و حجاب از جمله: اعطای لوح، هدایا و ترفیعات اداری، اعزام به اردوها و سفرهای زیارتی، سیاحتی و ارائه تسهیلات رفاهی و ورزشی مناسب
۲. تشویق، ترغیب و تسهیل ازدواج کارکنان مجرد توسط مدیران و دیگر کارکنان سازمان
۳. ترغیب بانوان شاغل به انتخاب حجاب برتر و تمجید از افراد متحول شده با تأکید بر پرهیز از اقدامات زمینه‌ساز رفتارهای متظاهرانه
۴. ایجاد سازوکار مناسب برای حفظ و رعایت عزت و کرامت مراجعین محجبه و اعمال مشوق‌های فردی و موردی

برنامه نهم: ارشاد و راهنمایی متخلفین و متمردين

اقدامات:

۱. تذکر، راهنمایی و ارشاد کارکنان و مراجعین نسبت به رعایت حدود پوشش و شئونات اسلامی مبتنی بر اصول امر به معروف و نهی از منکر
۲. اطلاع‌رسانی و نصب تابلو، بنر و تیزر در ورودی‌ها و منظر مراجعین با محتوای رعایت عفاف و حجاب اسلامی
۳. اجرای مفاد دستورالعمل ابلاغی شماره ۱۲/م/۳/۷۵۰ مورخ ۹/۸/۱۳۹۱ سازمان حراست کل کشور به کلیه دفاتر حراست دستگاه‌های اجرایی
۴. تذکر شفاهی و کتبی و معرفی به هیات‌های تخلفات اداری در صورت «عدم رعایت حجاب اسلامی» بر اساس بند ۲۰ از قانون تخلفات اداری، مصوبه ۷/۹/۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی و ا بلاغ رئیس‌جمهور وقت در تاریخ ۲۲/۹/۱۳۷۲
۵. پرهیز از برخوردهای سلیقه‌ای و غیرمنطقی با افراد بد پوشش و برخورد انضباطی به‌عنوان آخرین اقدام
۶. تفکیک مختلف ناآگاه و غافل از متمردين و مفروضین در مواجهه با افراد بد پوشش

برنامه دهم: نظارت و ارزیابی رعایت عفاف و حجاب

اقدامات:

۱. برقراری نظام هوشمند و منطقی رصد و نظارت بر رعایت عفاف و حجاب در دستگاه ذی ربط
۲. ایجاد ضمانت‌های اجرایی مناسب و بازدارنده متناسب با ماهیت سازمان
۳. برگزاری مستمر نشست‌های ارزیابی عملکرد رده‌های تابعه و ارزشیابی انجام وظایف مربوطه در حوزه عفاف و حجاب
۴. سرکشی برنامه‌ای و موردی از واحدها و رده‌های تابعه با تأکید بر اجرای برنامه‌ها و رعایت ضوابط و مقررات در حوزه عفاف و حجاب
۵. اختصاص صندوق انتقادات و پیشنهادات در هر دستگاه به منظور بهره‌گیری از نظرات کارکنان و مراجعین